

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SÓOTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDELYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A háború kitörésének évfordulóján. (1914. júl. 25.)

A háború első esztendejének fordulójához értünk . . . A hazafiúi együttérzés, ősi lelkesedés által kiváltott dicső tettek drága gyöngyeivel kirakott hosszú útát jelöl e határ; a békés nélkülözések, az önmegtartóztatással türt szenvedések s a megszentült könnyek árájától nem elborított sötét égbe emelkedő sziklabércet tár előnkbe a megpróbáltatás e hosszú éve.

S a nemzetek közös vágya által óhajtott békegalambja felé intgetve, *hálaival* telik el szívünk az eltelt év adományaiért, sikereiért, a kitartásért, hősi küzdelemért; a kézzelfogható nagy és isteni segítségért, áldásért, kegyelemért.

S hazafiúi szívünk hálaérzetével, Istenben bizakodó lelkünk egész odaadásával borulhatunk le a Mindenható-Szeretet számolya elé s rebegheti el ajkunk: „*az Úr irgalmassága, hogy még nem emésztettünk*“¹⁾ „*Neked adunk hálát örökké, mert Te cselekedted ezt*— hogy fönnmaradásunkról oly irgalmasan intézkedtetél — *és reménylünk a te nevedben*“²⁾ és „*békességben alszunk és megnyugszunk*“³⁾, mert *bizunk Isten irgalmában örökké*“⁴⁾.

Az árvák Atyja.

Sirdogál az asszony gyászos-elhagyottan, Megtépett szívével, lelke- szagattottan. Két sötét szemével néz a semmiségbe, S felzokog lemondón: „Vége, vége, vége!“ Támolyogva kel föl, majd megint leroskad; Olyan, mint a nárcisz, melyre rátapostak. Bánatok bánatja, mit hű lelke érez. . .

S im, egy kis virágszál simul kötényéhez: „Anyukám, szivecském! mért oly bús az [arcod? Vége van már vége...mindig ezt sóhajtod.“

Lelkem gyöngye, édes! van, miért sóhajt- [sak, Mert, lelkem szülötte, téged ér a baj csak. Bár iszonyú itt . . . benn „magamat nem [bánnám, De te, kis apátlan, te maradtál árván! . . .

Szól a gyermek, anyját simogatva lágyan: „Elvesztett apámat már föl is találtam;

Van okunk a hálálkodásra.

Van okunk hálálkodásra. Van okunk az isteni Gondviselés iránt gyermeki hódolatunkat bemutatni; szép élettel egybekapcsolt fokozott imával szolgál- ni . . . a kiket a jó Isten még életben hagyott további nagy tettek végbevite- lére van okunk megköszönni Istennek azt a sok segítséget, mellyel hős vitézei- nket gyámoltotta, kik testükből képezeti bevehetetlen bástyákkal védtek meg hazánk határait; megköszönni azt a nagy áldást, hogy édes volt az egybe- forrott lelkeknek a hazáért szenvedni, dolgozni, áldozni, vérezni, meghalni; megcsókolni a sok kegyelemért azt az isten kezét, mely többet tisztított — ez év alatt — a lelkekben, mint zúzott anyagi értékekben.

Nagy erkölcsi alapon mély nemzeti öntudat fejlődött; amelynek alapján be kell végre ismernünk mindannyiunknak, hogy az egyednek csak a köz érdekében végzett ténylei s hozott áldozatai nyu- gosznak erkölcsi alapon, minden egyéb, önző hiúság, rút hazafiatlanság. . .

Hála, hogy a nagy érzelnek felül- kerekedtek!

Azonban mit rejt a jövő? mit tartog- gat Istennek megfoghatatlan bölcsesége és szeretete eirejve a világ elől, hogy a nemzetek s az egész emberiséget meg-

tisztítsa s magához emelje? . . . Ki mondja meg? Hisz oly „*megfoghatatlanok és megvizsgálhatatlanok az ő útai*“⁵⁾ mily eszközökkel akar mindenkit meg- menteni.

Annyit tudunk „*Uram! ha megtér a te néped és imádkozni fog szentélyeidben, meghallgatod a könyörgőket egedből s megszabadítod ellenségei kezéből*“⁶⁾; annyit hálaltelt szívvel máris tapasztal-unk „*ha vétkezett is néped, de megtért, bünbánatot tart, meghallgatod eged- ből — békessé teszed határainkat és a buza javával elégtesz meg minket*“⁷⁾; annyit szívünk mélyén érzünk, hogy „*Te vagy egyedül Urunk, Istenünk*“, akéhez minden szükségünkben bizalom- mal *könyörgünk*.

S óh mily boldogító, ha ezt tesszük s tehetjük „*mert még nem fogyott el az ő könyörületessége*“⁸⁾, miként „*műdön segítségül hívtuk, meghallgatott minket a mi igazságunk Istené*“⁹⁾, „*igaz ügyünk védője*“¹⁰⁾

Van okunk könyörögni.

Van okunk tehát könyörögni to- vább is állhatatosan: „*Könyörülj raj- tunk Uram! és hallgasd meg imádsága- inkat*“¹¹⁾, melyben arra kérünk, hogy Te légy országunk, nemzetünk őrzője, oltalmazója mind örökre; mert tudjuk,

Az a szép imádság, mit tanulni kezdtem: Mi Atyánk, — így bíztat, — ki vagy a [mennyekben . . .”
Földes Zoltán.

Kalászat — az irodalom me- zejéről.

Irta: Auróra.

Vigyázz! szedőgyerek, nehogy „halá- szat“-ot szedj bárha az most felkapott szó és fogalom. Mikor oly jó — a zavaros- ban halászni.

A „hűség-szövetséges- társak az ola- szok gondolták azt ki; akiknek ide Bihar- ba internált nagy csoportja is azt vallja: jobb a kihalászott kigyó és nyersmagyar béka, mint a „magyar gulyás és paprikás“.

Hogy fekdje meg a gyomrukát . . . ! Na, de legyen elég ennyi — a hatóságí eme fehérvására: „Zöldséget termelni! !

Magam most kalászokat akarok szed- ni. Éretteket . . . dús régieket — a távolból

felénk mosolygó szépirodalom gazdag mezejéről. Amikor voltak még költők, írók, kik nem hitvány élvezetért, földi salakért koldultak, énekeltek . . . Sőt arra sem törekedtek, hogy a Révai Nagy Lexikonba — sajátkezűleg megírt életraj- zok alapján — bekerüljenek; s azután esodálkozással hirdessék, hogy őket — tudtokon kívül — annyira felbecsülték s megörökítették. Még arra sem törekedtek, hogy a jótékonyság címen kisebb és na- gyobb füzetek, kötetbe gyömöszölt éret- len és élvezhetetlen áruikat sózzák „tisza haszonnal“ az áldozatkész, de maholnap üres zsebekre. Elismerem, hogy ez leg- alább motívum; még akkor is, ha a remek- művekhez“ Előszót írni felkért kollegák szégyenlik ezt megírni azon okból, hogy oly rossz versek mellé szégyenlik nevü- ket kölesönözni. Hjah! ez is kétoldalú hiúság. Pedig ebből is nagy mértékben van manapság. Kalapot emelek dr. Várady Erzsébet szegedi áll. felső leányiskola tanárnőjének kemény, igaz-mondása előtt.

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

ha nem Te örzöd „*hátba vigyáz, ki örzi azt*”⁽¹²⁾. Van okunk könyörögni — gyászolva az elvesztett sok hazafit, atyát — *adj Uram! nemzetünknek örökséget a fiakban, mert a Te ajándékot a méh gyömolése*”⁽¹³⁾. Szívünk szeretete esdhet fel az égbe: tekints Uram kegyesen le a hadviselés következtében megrokkant s árván maradt nagy seregére, hogy öröme éledjenek föl, kik fájdalomtól leveretten szenvednek. S könyörögünk „*oh Isten hogy tiszta szívet teremts bennünk és igaz — erős, föltételeiben állhatatos — lelket újíts meg belső részünkben*”⁽¹⁴⁾ s biztosak lehetünk, hogy „*az Úr meghallgat minket, mikor hozzá kiáltunk*”⁽¹⁵⁾; s áldhatjuk „*az Úr irgalmasságát mindörökké — s nemzedékről nemzedékre hirdetni fogjuk igazságodat*”⁽¹⁶⁾.

Legyen engesztelés.

Hogy pedig a haragjában is felséges Isten által reánk zúdított „*Dies irae*”-t a megkönyörülés napja váltsa fel; hogy a végleges, dicsőséges béke napja ragyogjon hazánk egán fel; iparkodjunk *kiengesztelő* életünkkel kedvében járni Istenünknek, igazságos Atyánknak. Szívükből fakadó, szívetadó igérettel esdekelve „*ne emlékezzél meg, Uram vétkeinkről; sem atyáink vétkeiről; és ne állj boszút bűneinkért*”.

Országos kell legyen az engesztelés is, mint országos volt a félelem és rettegés. S akkor a fenyítő ostorból a szeretet-kötelekei fonódnak.

Bójt, ima és alamizsna — hősi szenvedés, lelki felemelkedés és önzetlen szeretet — nyit számunkra, élő és elhunytjaink javára eget, s e földi életben is megnyugvást, kegyelmet.

Mindenikből mindnyájan szívesen és áldozatos lélekkel vegyük ki részünket. A harcmezőkön megnyilatkozó áldozatkészség a hősi irgalmas szeretet

fégyvereivel való küzdelemre lelkesítsen mindnyájunkat.

Nem hiszem, hogy valaha megtudna feledkezni nemzetünk e nagy évek tanulságairól. Nem hiszem, hogy akadna a mai nemzedék sorában olyan kevésbé finom érzésű lélek, ki mulatságokban, csillogó ékszerekben, kincsek pazarlásában lenné örömet; s ne látná meg a nyomort, ne iparkodnék minden fillérével megszüntetni a jaj-szót, mely mindenünnen szemébe ötlök, fülebe sikolt. Nem hiszem, hogy bárki is meg ne tevéne pazar, önámító honfitársait „*miért szeretik a hűságot, és keresitek a hazudást*?”⁽¹⁷⁾, „*miért nem távolítjátok el körötökötől a hamis isteneket*?”

Csakis így lehet a kiengesztelő szeretet munkája országos, nemzeti!

Életet adott Isten, hogy további nagy tetteket vigyünk végbe, akiket a nagy idők nagy szenvedése nagy kötelességek teljesítésére kötelez. Meg is mozdult hazánk egész társadalma — egyház, állam és minden intézmény —, hogy a hazafias és szent ügy szolgálatába állva szeretettel karolja fel a harcban rokkantakat s a harcosok árvaikat. E magasztos feladat keresztülvitelére tömörít minket is a „*Rokkant katonákat gyámolító és elhelyező Hivatal*” nevében annak buzgó elnöke: *Apponyi Albert gróf*. Álljunk örömmel, minden tehetségünkkel táboraiba. Lépjünk a jövő boldog Magyarországot biztosító nagy munkába.

Adakozzunk.

Ellenyt hőseinkkel szembeni kegyeletünket, küzdő honfitársainkkal szembeni szeretetünket, hazánk jövő nemzedéke iránt tartozó kötelességünket nem róhatjuk le múltóbban — mint ha telebaráti és hazafiai szerető szívvel hozzuk áldozatul azokat a megmaradt

koronákat, melyeknek csak a közjó érdekében lesz értékük, fényük . . .

Miként a világ Megváltójának szentséges vérével kiengesztelt Istenéges üdvünk e bérét adta megújuló örök emlékeképpen, hogy a jelen élet veszedelmeit eikerülhessük s az örök javak gyümölcsét élvezhessük: úgy nyertek jogot az elvérzett hősök vérei s az értünk megrokkantak arra, hogy a szeretet mindig megnyilvánuló tényeiben megbecsüljük őket s vérökkel megtartott gyümölcséből e haza javainak részesüljenek.

Julius utolsó vasárnapjára rendelet.

Ezekből kifolyólag a Pünkösdi utáni IX.-ik vasárnapra eső szent Jakab apostoli ünnepén, — ki Urunk Jézus Krisztus megdicsőülés szemléletében gyönyörködött s aki az őt vesztőhelyre kísérő szolgát megeseőkoiva, e szavakat mondotta: „*békeség veled*” — hogy békeséget eszközöjjon; a világharc kezdetét emlénkünkbe hozó július hava utolsó vasárnapon *hálaadó, könyörgő, engesztelő* istentiszteletet rendelék el egyházmegyém minden templomában, melyek a hatóságok, hívek bevonásával a legnagyobb ünnepélyességgel legyenek megtartva. S a hol június 28.-án nem tették, háias érzéssel foglalják imádságaikba a vértanúhalállal elköltözött trónörökös-párt Ferenc Ferdinánd főherceget s fennkölt hitvesét Hohenberg Zsófia hercegnőt, hogy az Úrhoz felszállott lelkük s szellemük védje hazánkat.

Legyen gyűjtés.

Ezen istentiszteletek alkalmával pedig — előzetes buzdító felhívás után — gyűjtés rendezessék a rokkantak és árvaik részére.

Ez intézkedésem alapján felhívom a főesperesi hivatalokat, hogy minden plebániától s a szerzetes templomok előljáróitól a gyűjtött adományt két pél-

HATYUDAL.

A magasban repkedő pacsirta,
S a bokorban elbújt csalogány, —
Mind a ketten hozzád énekelnek,
Fényes nappal, holdas éjszakán:
Sír az egyik, — a másik nevet: —
Úgy dicsérik a Te szent neved!

Sőt a hatyu haldokolva is még,
Amikor zeng síri éneket . . .
Nem tűnő éltét siratja az, — de
Háladalt zeng, Istenem, néked!
Mintha sírná, mintha zengené:
A dicsőség legyen Istené!

Gondolkodjanak és elmélkedjenek e kis poémába fűzött gyönyörű költői sorok és isteni gondolatok fölött ifjak és öregek, írók és olvasók, nyugatosok és holnaposok, futuristák és holdkórosok.

Milyen bámulatba ejtő felséges hasonlatok az első versszakban a gazdag és szegényről. Korunknak túlhajtott szociális irányzata a legszebb képet találhatja itt meg gazdagnak és szegénynek egyformán az Istenben való ölelkezésre . . . Nincs szükség tapogatózni, hanem meg kell találni: Őt!

Milyen gyönyörű szimbolizmus a második versszak. Mintha történelmi

Tehát vissza a vacokba öreg és ifjú, női és férfi írógárda! S a mai zavaros gondolatvilágból és sötét egoizmusból nézzünk ama fénylő világba, amikor még eszme, szépség, fényesség mosolygott, ragyogott a derűs lelkivilágra.

Amikor — a többek között — egy Pájer Antal pengette a lantot, melyet tisztaézésű szíve az önzetlenség kulsával az Istenéges dicsőítésére, örök harmonia zengésére oly gyönyörűen felhangolt. Lantos zengettek akkor költeményeket s nem fűzta-sípokon. Magyar és isteni volt a dal s nem testet imádó sorvasztó mámorítal.

Felemelő és éltető; nem lealacsonyító s halálhozó, lelket ölő.

De ki ismeri ma őt? . . . A Nyugatot bejárta lelkek hogyan szakíthatának annyit, hogy irodalmunk remekműveit olvassák s élvezzék át? Oh Ady és a többi mennyire eitaláltatok a mai olvasó közönség szívében rezonáló hangot! Pirulhatnak nők és férfiak, öregek és ifjak.

Jerünk csak hóféhér kacsock, kényes pici lábak, megrokkant vén fiatalok oda a nem is messze fekvő tarlóra, ahol oly finom szépen s igazán zengett a nóta.

Most csak egyet hallgassunk meg. Pájer Antal dalóta:

korunk nemzeti nagy hőseinek haldoklása volna leírva Isten és haza szóval az elhaló ajkokon!

E költeményben a bálulásra méltó technika, a sokszínű szívárvány, a fülbe-mászó finom hang, a felemelő megnyugtató hangulat, minden szóban a tiszta lelket ragyogató szinképek — mind arról vádolnak minket, hogy most nincs szép-irodalom, nincs tiszta költészet!

Napjaink nagyképűsködő epigonai keresik, vágják rózsaszín körmeikből a szimbolizmust, a metaphorákat; s rázzák szines téntácaseppeikből a sok rossz, értelmetlen, üres, semmitmondó „verseknek” nevezett — vallásérkölestelen, nemzeti-etlen posztkörműveket.

Nem így írtak a régiek! Olvassátok csak őket. . .

Most pedig elő a vacokból írók és vitézek. Lássatok szépet, fenségest . . . Ne csiripiljetek mint éjjeli tücskök vagy vasári verebek.

Adjatok nekünk szívünk vágyaiból fakadó — s lelketekben talán rezonáló hangokat fakasztó — Istenhez emelkedő, hősöket dicsőítő hazafias, lelkesítő magyar dalokat, igazi költeményeket!

dányban kiállított jegyzékkel hozzám angasztus hó első hetében felküldeni el ne mulasszák.

Békét és örömet . . . a jó cselekedetekben állhatatosságot adjon mindnyájunknak mindenható irtalmas Istenünk.

Kelt, Gyulafehérvár, 1915. július 2. (Sarlós B. A. ünnepén).

(X. sz. pp. Kórlevel.)

1) Thren 3, 22. 2) 4) Zsolt 51. 3) Zs. 4. 5) Pál Rom. 11. 6) Jer 15. 7) Zs 147. Jer. 15. 8) Thren. 7. 9) Zs. 4. 10. Sz. Ágoston. 11) Zs. 4. 12. Zs. 126. 13) Zs. 50. 14) Zs. 4. 15) Zs. 88. 16) Zs. 4.

A háború egyengeti az utat az evangéliumnak.

II.

A háború egyengeti az utat az evangéliumnak. A háború a hitetlenek szemében is nem az evangélium értéktelenségét, tehetetlenségét bizonyítja, hanem ellenkezőleg, a nélkülözhetetlenségét, győzelmes erejét ragyogtatja. Ott van például Lovredán megterése. Megrázó hitvallomásában azt írja: „Az út szélén állva néztem a harcbanvölgy katonáit; láttam milyen könnyen, milyen örömet mentek a halálba. Megkérdeztem őket miért oly nyugodtak, miért oly vidámak? „Mert hiszünk az Istenben” volt egyhangú válaszuk. Számláltam az áldozatokat, melyek nemzetemre hártak s láttam, hogy egy nép, amely imádkozik, minden terhet el tud vállalni, s ekkor láttam csak, mily vigasztaló az örök haza hite, melyből szeretet árad felénk, mikor a földi haza a gyűlölet lángjába borult. A Franciaország testéből folyó vérpatakokat s azt a rengeteg elrontott könyvet látva én kétségbeesem, míg az a bretagnei öregasszony kinek fiait elesetek a harcmezőn s ki vakra sírta szeméit, elimádkozza az „Ave Mariát” a Fájdalmas Szűz képe előtt és megnyugodva mosolyog. Oh mennyire szegyenkezem ezelőtt a bretagnei asszony előtt! Hová jutna Franciaország, ha fiait nem himének, ha leányai nem imádkoznának! Ebben a háborúban az Istenben vetett hit túzérsege fog győzni. Lehet-e még ebben a nemzeti temetőben Istent tagadni? Én képtelen vagyok rá. Ujjongj, örvendj lelkem, mert megérhettem ezt az órát, midőn térdnélva mondhatom: „Hiszek, hiszek az Istenben, hiszek, hiszek.” (Magyar Kultura, III. évf. 5.) Ime a háború az evangélium szolgálatában.

Az egyesek nyomában alakul, tisztul igazul a család. Amióta a gond és aggodalom fészke az a családi fészke, azóta kezd keresztényebb jellegű öltöni, kezd az igaz katholicizmusba bevonulni. Most jobban érzik az együvértartozandóságot. A háború szorosabbra fűzi a szeretet kötelékeit. Amely családra ráborul a gyász, amelyiknek hiányzik valakije, az mennyit sír, mennyit imádkozik azért aki elment; vajjon mi lesz vele, jön-e vissza? A közös imádság is sokban helyet talál, a gyermekek imádkoztatása — most nem alusznak bele sok helyt az imádságba s a családtagok nem maradoznak el a közös imádságról. Amint estéknél együtt vannak, szívük lelkük ott jár, ahol azok küzdenek akiket — most érzik csak — mennyire szeretnek s értük igazán aggódnak, s úgy csendben

Istennek ajánlják őket. Az itthonmaradtak megkettőzik szeretüket, szorgalmukat, a közös bajt közösen viselik, azt a közös keresztet egymást segítve hordozzák, „mintha a kalvária kereszt édes maradványa volna.”

A családok elhagynak sok puhaságot, kényelmet, komoly, rendezett életet kezdenek. Lemondanak sok kényelemtől, hogy sok szegényt gyámolthassanak, megrövidítik, egyszerűsítik az étkezést, hogy sok éhezőnek juttathassanak falatot, egyszerűbben öltözködnek, kevesebb cifrasággal — hogy minél több ruhátlant felöltöztethessenek. Mennyi evangéliumi gondolat a családokban.

Majd a társadalom is az evangélium felé fordul, legalább is megkezdte részenként. Hát már hogyné! Hiszen annyit dolgozott, annyit áldozott, hogy sebeket gyógyítson, könnyeket töröljen, éhezőket megvendégljen, gyámoltalanokat támogasson, az újságok — külsőségeknek sokat hízog — híradásai szerint átvette, mintegy az evangéliumi szamaritánus szerepét s minden sebbe bőségesen öntözte gyógyító olaját.

Ki tudná mind elsorolni a szeretet találmányát, amely annyi mindent kieszelt, hogy segítségére legyen a sebesülteknek, árváknak, özvegyeknek, vakoknak stb.

Azután pedig a lelket sem hanyagolta el. Mennyi érmet, olvasót, imakönyvet osztott ki, mennyire terjesztette az ima-füzetkét. Rendezett estélyeket jótékony célra, természetesen vallásos műsorral. Az ájtatosságot sűrűn látogatta, mintegy a társadalom buzgósa tartja fenn azokat, az követeli, hogy mindennap imádkozhassék a katonákért s a békéért. Mennyire örvendek sokan a mellényzebben hordozható imakönyvnek. Majd ha sétánkban az ébredő természetben járunk, imádságos lelkünket segíti Istenhez emelkedni még akkor is. De ki tudná mindannyiát felsorolni, ami bizonyítja, hogy az evangélium felé fordul a társadalom a háború hatása alatt. Mennyi evangéliumi gondolat a társadalom munkájában.

A háború egyengeti az utat az evangéliumnak. Jelentkeznek tényleg az evangéliummal sokan gondolatlan soknál, aki eddig ellensége volt az evangéliumnak; aki közönyös, hideg volt vele szemben; ki könnyen túltette magát azon egészen vagy részben, vagy egykedvűen napirendre tért fölötté. Most kezd sok komolyabban venni. Ez is valami. Vannak, akik eltalálnak az evangéliumhoz, elérnek egészen hozzá. Vannak, akik most fedezik fel, s meg — és elismerik. Ez is valami!

A háború egyengeti az utat az evangéliumnak, azonban úgy érzem, hogy a címbe már úgy kellett volna írnom, hogy a háború csak egyengeti az utat az evangéliumnak; „a csak”-ot hangsúlyozva egészen. Igen, mert a háború jókhatásai mind csak olyanok, mint a terméskövek, ezekből lehet építeni, de maguk a kövek nem épület. „Hasonlóképpen a jóindítások, lendületek, melyeket a kedélyek nyernek, tiszteletre méltó erkölcsi elemek ugyan, de ezekből azt a jobb világot még elő kell teremteni.”

Csak egyengeti a háború az utat, a háború jó kihatásai terméskövek, de azokból a háború nem épít, nem a háború épít

az evangéliumnak kicsiny falusi templomokat, avagy hatalmas dómokat.

A háború csak egyengeti az utat, törli az ugart, szánt, no meg öntöz vérrrel s könnyel — fogékonyvá teszi a lelkeket az evangélium befogadására — de az evangélium magvait nem hinti el a vérrrel és könnyel öntözött barázdákba. Megadja a termésköveket, de azokból nem épít, nem-hogy tető alá is hozná az épületet. Nekünk pedig ez kell, így kell!

A háború szántóékeje után járnia kell még másoknak is, az evangélium hívott munkásainak — akik összeszedik a háború szolgáltatott termésköveket, segítenek építeni s tető alá hozni az épületet. A háború által megmunkált, megnagyolt lelkeket az evangélium öre s hordozója veszi munkába még, s részleteiben is megdolgozza. A háború legfeljebb csak nagyol, mozaikkal nem dolgozik az evangélium számára.

A háború csak egyengeti az utat; a háború tűzlángjával s a szenvedés ostorával tereli a lelkeket az evangélium felé; mint hatalmas vihar végigpokolja a lelkeket s kiirtja azokból, — ha nem is mindenikből, a tövist, ami eddig előtte a jó magot; de az evangélium magvait nem hinti el, ez nem a háború feladata.

A háború soknál meghozza a vallási nekikomolyodást, de ez a nekikomolyodás nekünk nem elég. Az a sok imádság, ves-csernyezés, mindennapi ájtatosságok, érmek, olvasók stb. terjesztése s hordozása, Istennek eddiginél sürűbb emlegetés a karitász munkája stb. stb. mindez sok, szép is, jó is, de nem elég. Amíg nincs meg az „élet és akarat megreformálása s Krisztus aláztos szolgálata” mindaddig csak a vallási döngicselésnél tartunk. Nekünk pedig ez ugyancsak nem elég. Nem derül ki a képiünk, nem örvend a lelkünk, midőn pl. az „Est” is „Istent” emleget, csak am-úgy kicsi „I”-vel.

Azt mondja Bangha „az Isten csak imával nem érheti be. „A még csak imádkozó tömeg minket nem tévesztet meg, akár mennyit rimádkodjék, sírjon, jajvészkeljen. Sajnálom, mert sokat sír a nép — van miért — de nem sirok vele mindaddig, míg csak azért sír, mert megverte az Isten, a hatalmas Úr, aki „a harcoknak is Istené”, Dominus tamquam vis pugnator, omnipotens nomen eius” s nemcsak az a jó atyus azzal a szép hóféhér szakállal.” Sajnálom, mert sír — van miért sírnia — de csak azzal sirok együtt, aki nem azért sír mert megverte az Isten, hanem azért, mert meg kellett vernie — mert megérdemelte. Ezzel együtt sirok, míg a másikat siratom, mert még nem lépek a helyes útra.

A háború csak egyengeti az utat, de egymaga nem eszközli azt, hogy gyönyörködőnm lehetne — még kevésbé, hogy gyönyörködőnm kellene mind abban, amit ökölcapsáinak súlya alatt művelnek a lelkek a vallási reneszánsz érdekében. Hiába mondja akárki, hogy enyhüljön a fájdalom, mely az evangélium mostoha sorsát siratta eddig, mert most új világ van, új emberekkel, akik az evangéliumot felkarolják. Igen? Szépen felkarolják.

A háború indította jóhatások, lendületek, vallási nekikomolyadás stb. olyanok mint egy kis oázis a sivatagban — gyér lombátorral, vékony vízereszkével — hol

a nap perzselő-heve is éget, a sivatag számum szele is ér, a víz sem elég — gyenge mendék a sivatag útasanak.

Azok a nekibuzdulások, lendületek stb. — az élet s az akarat megreformálása nélkül — kis oázisok, ahol a lelkek számum szele éri a lelkünk, ahol a vékony evangéliumi erecske hamar a sivatag homokjába veszhet — s vesz is. Gyenge pihenő, gyenge vigasztalás az evangélium szétrongyolódását sirató léleknek. Ide kell még valaki a háborun kívül. Nem is időzöm ott a kis oázisoknál soká, hanem a távolba nézek, nagyobb oázist keresek, dolgozom annak megteremtésén — ahol igazán megnyugthatom, mert eddig nem tudtam megnyugodni. — Vas.

Bérmálás Szászsebesen.

(1915. július 10 és 11.)

Július 10-én d. u. 5 óraker érkezett Szászsebesre a kegyelmes főpásztor, de kérelmére díszes fogadás nélkül. Kiséretében voltak: Boross püspöki titkár, Léstyán hittanár, szerkesztőnk és e sorok írója. A templom előtt várakozott a kath. hívek csoportja, a sebesi katonák tiszteletreméltó bandériuma és a szívek reménykedő csendessége. Érezhető volt, hogy a bérmálás Szentlelkétől most mindenki a hit és a kitartó erő vigasztalását várja, miként a főpásztor a szöszékről mondotta. Az idők szomorúsága a férfi hitét gyermekivé, a gyermek imádságát komollyá változtatta.

Az egyházközség halottairól kegyelmelemlékező gyászszertartás, majd az élőkért könyörgő vespernye után meghallgattuk a hívek gyónását templomban és kórházakban.

Milyen emberséges és szép Szászsebes város kórháza! Nem a középkort gyanúsító dícsékvés, hanem megvalósított dolog önáluk a tisztaság, az egészségtani célszerűség, a betegek lelkét vidámitó virágos berendezés. De a szászok egyéb közügyeinek vezetőinél sem látszik szinte egyetlen lényegnek a sikerült fölterjesztés, hanem céljuk a lényegzet megfogó munka és a tényleges eredmény.

Ezért vannak a kis Szászsebesnek szép utcái, izléses fürdői, megbecsült öreg fái és mindenütt, ahol lehet, új ültetvényei, friss virágai; a Sebes vizét gyönyörűen kihasználják utcáik tisztántartására, libanevelésre, két szép úde park létesítésére. A természetből és nem a vendéglői, kávéházi életből várnak pihenést és földülést.

Vasárnap (VII. 11.) a bérmálás a nehéz idők meghatottságának egyszerűségében és ahogyan kegyelmes atyánk a szent misét és a szentségek szertartásait végezi, azok hatásának ünnepies érzései között ért véget. Amint a szemek tekintete a püspökre tapadt és mozdulatait követte, azt jelentette, hogy szavainak, imádságának és a szentségek malasztjának vigasztalásért viszonzásul a lelkek megnyugvó belső erőt és kitartó reménységre ébredt Istenszeretetet ígérnek és tartalmazznak.

Néhány percünk volt még. Ó excellenciája látogatással vizsgozta a város jeles vezetőinek tisztelgését néhányan az öreg szász templomot jártuk körül. Bent Istentisztelet folyt. Meggyőződöttünk róla, hogy a templomban férfiak és nők, úgy látszik, valamennyien énekelnek, szépen,

uniszono, az áhitat és műérzék bátor mérsékletével. Ez kétségtelenül szintén gondos munkának gyümölcse, mert semmiből semmi sem lesz.

Az isteni szolgálat után az árnyékos fák padjain kis és nagy gimnázisták üldögéltek, de felkelve köszöntöttek minket. Meglepett, mert akkor ezek a saját papjaikat és korosabb embereiket alighanem szintén köszöntik, ha nincsenek is „be-mutatkozva.” — Egészséges fiatal volt a színiük, nem keresett és föltűnő az öltözködésük. És bizonyosan tanultak a háborus iskolai esztendőben is, mert kellemesen ildomos és nem hivalkodóan puffadt a viselkedésük. Szép gimnáziumuk jelszava: „Bildung ist Freiheit” — sejteti, hogy tanulásuk célja az önálló, tanári segítséggel agyon nem foltozott, tudatos és határozott ismeret, amely munkavágyat nevel és később szabad vállalkozásokra bátorít.

Hála Istennek étellel dús és áldással gazdag minden föld, amerre kocsin haza jöttünk.

Szporni János.

Harcéri képek.

Orosz lövészárkok s fedezékek.

Az orosz lövészárkok külsőleg hasonlítanak a miénkhez. Belső életét azonban össze sem lehet hasonlítani. Az orosz gyalogság, hol néha hónapokig stagnált, ahelyett, hogy állásait rendszerezte volna, mindenütt a legnagyobb hanyagság és nemtörődőmség nyomait hagyta hátra. A piszok, s rendtelenség mindennek a sajátja. A lövészárkokhoz vezető futóárkok, a shrapnell elleni fedezékek, löresek s maszkírozások, mind olyan felületesen vannak összeállítva, hogy az orosz hadsereg fegyelmetlenségére, tisztikarának felületes kötelességteljesítésére erről is méltán lehet ráismerni. De nemcsak a külső munka tekintetében mutat az orosz lövészárkok a miénkhez képest gyalázatos képet, hanem az életet is illetőleg. — Erről az a szag nyújt felvilágosítást, mit a legénységi lakásokban, a fedezékekben érezni. Nálunk a bakának első s főgondja, ha lövészárkokban van, hogy alvóhelye tiszta legyen. — Hogyan lehet valaki jó katona, ha egyénileg nem annyira fegyelmezett, hogy magát és környezetét rendszerben és tisztán tartsa? Az orosz fedezékek pedig legkevésbé sem tanuskodnak ezen egyéni fegyelmezettségről. Ott csak a végtelen piszok s undorító szag az, mi az ember figyelmét leköti. Ez pedig rendkívül szembeötöl a mi fedezékeinknél tapasztalható parkszerűen kiépített helyekkel szemben. És az a vonás, nemcsak itt-ott állapítható meg, hanem mindenütt, merre oroszok tanyáztak s jártak.

Kozákjárta falvak.

Amerre jártam s azelőtt kozákok is megfordultak, az emberek félnek a katonáktól. A kozákok ugyancsak megfélemlítették őket. Rablástól, erőszakoskodástól félnek s csak akkor nyugosznak meg, ha a baka becsületesen pénzt mutat s néha busásan is megfizet valamit. A kozákok, amint egy lengyel paraszt mesélte — úgy vásároltak tőlük, hogy bementek a házba s kértek ami kellett. Ha volt, adták, de nem fizettek. Ha nem volt, illetve nem adták, összehányták a házat s képesek

voltak az utolsó falatot is elvenni a mostanában ugyancsak nyomorgó legyel családotól. Ez esetben még kevésbé gondoltak fizetésre. — Csoda-e hát, ha a lakosság a katonától fél? De csakhamar belátják, hogy más a magyar katona lelkülete s így akadnak sokan, kik igen figyelmesen friss vizet hoznak a megízadt s fáradt katonáinknak. Bakáink itt sem maradnak adások: Cigarettaival, szivarral s egyébbel rekompenzálják a szívességet. (Egyszer egy veder víz egy kalap cigarettát hozott egy öreg parasztnak.) Mikor pedig elbucúztak, még kezét is fogták.

Nemcsak vitéz a mi legénységünk, hanem becsületes is!

Katonasírok.

Nálunk ahány sír, annyi művészete van a csinnak s kellemnek. Az orosz sírok egy kis halomból s egyszerű fakeresztből állanak. A sírhalmom nincs virág, moha, semmi. Csak amit a futó szellő reádob vagy a természet hamarjában növel, az az egész dísz. Az oroszoknál úgy látszik, nemcsak az élő, de a hős halott katona is keveset számít.

A bátorság mintaképe.

Egy napon azzal állít be a százd egyik legigénytelenebbnek látszó bakája a századparancsnokhoz, hogy ő patrullba szeretne menni — egyedül. A századparancsnok először vonakodott egyedül engedni, de hosszas kérésére mégis elengedte. És megindult a baka, fényes nappal patrullba az orosz lövészárkok felé. Az oroszok, kik mindössze 4—500 lépésnyire lehettek, meglepődve nézték a nem mindennapi eseményt s nem löttek rája. Azt hitték szökevény. Már egész közel járt a fronthoz, úgy, hogy jól kikémlelhette az állásokat, amikor eszébe jut, hogy most vissza is kell menni s a tapasztalatokról jelentést tenni. — Visszanéz s hirtelen megfordul. Alig, hogy megfordult azonban egy orosz golyó szívét el füle mellett. Hasra vágja magát, eldobja magától két lépésre sapkáját és körmeivel villámgyorsan beássa magát a földbe. Az oroszok mikor észrevették, hogy nem szökevényvel van dolguk, rettenetes golyózáport zúdítottak a — sapkájára. Csupa foszlánynya lőtték; a bakának nem történt semmi baja s ott maradt nyugodtan míg besötétedett. Akkor bejött s meghozta a jelentését.

Kitüntették.

B — r.

H I R E K.

— **Személyi hir.** Herceg Hohenlohe Klodvigné szül. Majláth Sarolta grófnő Nagyszebenből Budapest felé utazva pár napot püspök urunk látogatására városunkban időzött. Kovács Lajos kanonok Algyógy fürdőre ment üdülni. Tréfán Leonard provinciális szerdán városunkban időzött.

— **A trónörökös távirata.** Püspök urunk a trónörökösét a Szent István rend nagy keresztjével történt kitiüntetése alkalmából üdvözlőlvén, Teschenből (a főhadiszállásból) a következő távirati választ kapta július 10-én:

Nagyméltóságú Székelyi Majláth

Károly gróf valóságos belső titkos tanácsos, erdélyi püspök stb. stb. Gyulafehérvár.

Fogadja kegyelmes uram a szent István rend nagy keresztjével való kitüntetésem alkalmából hozzám intézett szerenese kívánataiért őszinte köszönetemet. Őfelsége kegydús adományát hősi küzdelmeink felejtethetlen jelképe gyanánt fogom megőrizni. Szent István rendjének nagy keresztje hazánk oltalmában dicsőségesen harcoló seregeink győzelmének lesz szívémben mindenkor élő emléke; erős a hitem, hogy a Mindenható kiapadhatatlan kegyéleért Őfelségeért és hazánkért vívott harcunkban a végső diadalhoz fogja igaz ügyünket vezetni.

Szívélyes üdvözléssel

Károly Ferenc József főherceg

— **A halottnak vélt Kapcza József** lajosfalvi plebános olasz levelet írt az orosz fogságból a bukaresti róm. kath. érseknek azon kérelemmel, hogy sorait továbbítsa az erdélyi főpásztornak. Levele magyarra fordítva a következők:

Kegyelmes Érsek úr! Boesánatot kérek ezen levelem általi zaklatás miatt, de sokszor írtam már püspökömnek, és minthogy választ egy esetben sem kaptam, azt kell hinnem, hogy leveleim nem jutottak el hozzá.

Azon kéréssel járulok Excellenciád elé, kegyeskedjék megyés püspököm Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök úrral (Gyulafehérvárott) tudatni, hogy az oroszok elfogtak és most száműzetésben élek Sajmbírok tartomány hasonnevű városában; hogy nagy szükségben vagyok pénz és ruha nélkül s nem a legjobb egészségben. Arra kérem kegyelmes püspökömet, hogy a kongruám alapján valami segítséget legyen kegyes kilendni. Legyen kegyes püspök atyám szüleimmel is tudatni, hogy élek s ha a jó Isten is úgy akarja, viszontlátjuk egymást.

Ha egyenes úton nem lehet pénzt kapnom, kérem a Kegy. Érsek urat, hogy a hazuról küldött pénzt nekem továbbítani kegyeskedjék. Excellenciád kegyeibe ajánlna magamat, vagyok kézesökkel.

Symbirolk, 1915. június 10. legalázatosabb szolgája Kapcza József, erdélyi áldozópap.

— **A katolikus sajtóért.** Kath. sajtó pártolás . . . mennyi szó esik rólad! Boldog, boldogtalan előráncigál, cikkeztek, szónokol, panaszkodik rólad, érted, miattad és . . . és — ez a tragikus — ezzel meg is elégszik. Megmarad az érzelmmel és a hangnál, de nem csap át abba a fizikai aktusba, amely tényleg előbbre vinné kath. sajtónk ügyét, amely valamikép ismeretted tenné és előfizetőket szerezne számára. Pedig milyen könnyű lenne! Repesett a szívem az örömtől, mikor egy kicsi falu templomából kijöttem a vasárnapi Istentisztelet után. Valóban! jól látok? Egy bácsi Új Lapot, Népujságot, Alkotmányt árul. No itt valami ördöngösség van a dologban, gondoltam gyatra fejemmel. De csalódtam, mert ördöngösségnek nem lehet azt nevezni, hogy a plebános úr rendelt és rendel ezúttal is a nevezett újságokból egy csomó vasárnapi számot és eladhatja. Így abban a szerencsés faluban kath. lapot olvasnak, nem Friss Újságot, Kis Újságot s mit tudom én

még micsoda értelmetlen stílusgyakorlatot. Mondják Uraim nem lehetne ezt önöknél is megtenni, nem jövőre, hanem most, mindjárt vasárnap?? Igazán nem? Irjátok meg kérem a szerkesztőségnek, hadd győződjön meg arról, hogy lehetőség a kath. sajtót terjeszteni. Ugy-e megírják? Vagy, vagy . . . írjanak mást, igen azt, hogy lehet, nagyszerűen és én oly boldog leszek s a magyar kath. sajtó nevében az Isten bőséges áldását kérem önökre.

Mert a lelkemben éles tör az a tudat, hogy nem ismerik, elmellőzik, kigúnyolják a tiszta krisztusi erkölcs alapján álló, minden nemes és szent eszméért síkra szálló kath. sajtót.

— **25 éves papi jubileum.** Marosújvárról írják: Zlamál Ágoston gimn. tanár f. hó 16-án ünnepelte felszentelésének 25 éves jubileumát. Az ünnepségen a hívek nagy seregén kívül résztvettek: dr. Balázs András főesperes, Forster János tanácsos, Fodor Nándor Kajántói lelkész és Magdó Mihály helybeli plebános. Crysantheme egy csokor remek virággal lepte meg az ünnepeltet.

— **Villámcsapás.** Vasárnapra viradóra nagy vihar vonult keresztül városunkon. A villám beütött a telefon központba. Vasárnap délután 1 óra körül újabb vihar érkezett, amelynek fenn a várban Kovács kanonok háza mellett egy szegény lábadozó katona lett az áldozata. A villám agyonsújtotta. Nagy részvét mellett f. hó 13-án temették el.

— **Kitüntetett tábiori lelkészeink.** Márton Bélának a 64. gy. ezredben, Jellman Gyula 6/12 tábiori kórházi lelkésznek Őfelsége a lelkészi érdemkereszt 2. osztályát vörös-fehér szalagon adományozta.

— **Halálozás.** özv. báró Wodjánaer Albertné született Atzél Zsófia báróné Reichenauban, 1915. július 3-án délután 3 órakor visszaadta Teremtőjének minden kegyelmekkel áldott lelkét. Holt testét a gyomai plebánia templomban felravatolták egész péntek napon. Pénteken este fél 7 órakor a koporsóbatétel szertartása szombaton délelőtt 10 órakor ünnepélyes rejuvieme és temetés lett megtartva.

Feltűnés nélkül kívánt sírba szállni — de nem futhat le feltűnés nélkül csillag az égről s nem hallhat meg ennyi szeretet nélkül, hogy ezek szíve felne zokogjon. Gyászba borult templom, anyjokat vesztett árva gyermegei, a szeretetház jó öreg eselédjei s minden nemzetei a segítségre szorultaknak . . . áldják kezének minden munkát. Sirassuk el szívből. A könny áldást ad; annak is, akiért ontják, annak is, akinek szeméből kipereg. Nyissa fel az Úr, az egyház és a szegények imái által legjobb kincsét, az Eget. Fogadja be mindnyájunk kincsét, az ő nemes lelkét.

— A megboldogult főúri nő oltáregyletünknek jötevője volt, évente megérkezett kegyes adománya az egylet pénztárába. R. i. p.

— **Levél a harctérről.** Igen tisztelt főtisztelendő Plebános úr! Feleségemtől kaptam lapon olvasom, hogy a Főúr érdeklődött irántam; mondhatom, nagyon jól esett az üdvözlés, köszönöm. Gondoljon néha rám mikor misézik, mert így közelebb jutottam az Istenhez.

Sokszor jut eszembe a Kapniki szép kis templom orgonája, természetesen akkor a templom papjára is gondolok. Milyen más világot kellett elérni, mennyire kellett itt megváltozni!

Borzasztó a csata tüzeiben lenni, pedig volt részem benne elég; 11-szer voltam ott, hoi ezer meg ezer számra aratott a halál és én megvagyok épségben; megőrizett a B. szt. Szűz, kinek míg élek, a legkívőbb tisztelője akarok lenni, mert csak neki köszönhetem életemet. Addig is míg kis templomunkban együtt közösen hálát mondhatnánk neki, szeretettel és teljes tiszteléssel vagyok a jó Főtiszt. plebános úrnak igaz híve Lovrekamann Ferenc kántortanító, jelenleg főhadnagy.

Sekrestyés, harangozó, vagy iskola-szolgai állást keres olyan fiatal nős ember, ki a kántori teendőket is némileg tudja végezni. Hadmentes, jó szolgálati bizonyítványokkal bír.

Ajánlatokat kér a kiadóhivatal címére „Sekrestyés” jelige alatt.

CSARNOK.

Az ember földi boldogulása.

II.

Az így felirítt ember egészséges, vigkedélyű lesz, jobban fog az esze, többet és jobban dolgozik, és többet szerz. Takarékoskodni is jobban tud, mert elméje tiszta, előrelátó és így okosabban cselekszik mindent, mint a rossz levegőben elbutult ember és a betegség is nehezen tud belékapaszkodni. A betegség legnagyobb uzsorás a világon. És ennek az uzsorásnak a karmai közé rohannak mindazok, kik nem becsülik meg a napfényt, a tiszta levegőt, a friss vizet: hanem napi munkájuk után a rossz levegőjű és gyakran másképpen is tisztátalan műhelyből nem a szabadba mennek sétálni, hanem a koresmába inni a mérges italt és szívni a rossz levegőt. És aztán ezek panaszkodnak, hogy halálra dolgozzák magukat, és mégsem tudnak élni. Hiába panaszkodnak. Ezek részvétre és meghallgatásra nem méltók, mert saját maguk okai minden nyomorúságuknak. Becsülik meg a friss vizet, és akkor lesz egészség, lesz józan gondolkodás és lesz hozzá malacpecsenye.

A ruházat nem csak arra való, hogy tisztességesen bárhol megjelenhessünk: hanem egyúttal arra való, hogy testünket védelmezzé. A divatot ezen téren is kénytelenek vagyunk figyelembe venni, de csak bizonyos határig. A józan ész meg tudja mutatni a kellő határt, csak hallgassunk rá. Örület és a család pusztulásának kezdete, mihelyt valaki, akár férfi, akár nő, a feltűnő és rémdrága divatos ruházat révén iparkodik magát híressé tenni.

A publikum az ilyen férfit vagy nőt rendszeren kineveti: s mikor hóbortja miatt nyomorba jut, egyszerűen megveti.

Mikor valaki állásához mérten valahol harmine koronás ruhában megjelenhetik: miért rohan adosságba, hogy minden ok nélkül száz vagy épen háromszáz koronásruhában feszelegjen? A divat erőszakkal senkit sem kényszerít nyomorúságba. A divat is olyan mint a pénz: lehet okosan is, lehet bolondul is vele élni.

Életünk és italunk jó legyen. Aki dolgozik, az megérdemli, hogy jó ételle és jó italla legyen. A jó nem azt jelenti, hogy drága legyen. Sokszor mesélik, hogy a drága étel betegségek okozója: az egyszerű és olcsó, de jól elkészített étel azonban sohasem árt meg. Polgárságunknak régi nagy hibája, hogy ezen téren nem tud okos lenni. Emiatt kamarája és pénztárcája olyan mint a feneketlen hordó, mit soha senki nem lehet megtölteni. Csak annyit együnk és igyunk, akár a családi körben, akár vendégségben, a mennyi az egészségünk fenntartására épen szükséges. Az is legyen egyszerű és olcsó. Ezen eljárásunkkal a végrehajtókat örökre elűzzük a házunktól.

A lakás, ruházat, étel és ital költségre kerül. Honnan vegyük ezen költségeket? Világos, hogy a pénztárcából. De ha nincs a pénztárcában? Hát akkor pénzt teszünk a pénztárcába, mert hiszen a tárcza azért pénztárcza, hogy legyen benne pénz. Mai világban sok minden a pénzen fordul meg. Egy lépést sem tehetünk enélkül. Mindenek előtt eszerint pénzt kell hogy szerezzünk. De hogyan szerezzünk annyi sok pénzt? Munkával még pedig becsületes, kitartó munkával. A tudással és keifő lelkiismerettel végzett munka mindig a legbiztosabb kincseshánya volt. és az is marad örökre. Ez az igazi és megdönthetetlen alapja minden jólétnek. A ki nem dolgozik az nem érdemes arra hogy egyék. Egyes embert úgy mint egész nemzetet csak a munka tehet nagyvá és gazdaggá. Nálunk a munkát szükséges rossznak tartják és menekülnek tőle mihelyt lehet. Ha munka van, nem dolgozunk. Ha nincs munka jajgatunk, pedig szeretnénk dolgozni. A jó munkát rendszeren meg van elégedve munkadíjával; a rossz munkást azonban soha sem lehet eléggé megfizetni. Ilyen a cigány is.

A becsületes és kitartó munkának mindig meg van a maga jutalma. Abból jözen beosztás mellett meglehet élni és még gyűjteni is lehet. Amerikából hazajött emberek beszélik, hogy azzal a munkával, mit Amerikában végezni kell, itt is jól meglehet élni. Magyarország kétannyi, sőt háromannyi embert is eltudna tartani, mint a mennyi van, ha azok úgy dolgoznának és takarékoskodnának, mint az Amerikában levők. De nálunk sem kitartó munka nincs, sem pedig jözen takarékoság. Nálunk földműves, iparos és kereskedő egyaránt pazar és vesztegető, és így a földi jólétnek egyik jó részét saját hibájukból elejtik, mert megdönthetlenségük miatt nem képesek fedezni a mindennapi kiadásokat szorgalmas munka és józan, kitartó beosztás mellett pedig minden pompáson sikerül.

Az is igen nagy baj, hogy mi mindent mástól várunk, különösen is kormányunktól. Koldus természetünk van. Pedig férfiasabb és biztosabb dolog, ha mi magunk, önállóan teremtünk magunknak jó sorsot. Segíts magadon, s a jó Isten is megsegít. Ezt nem szabad elfelejtenünk. Egy ember magában gyenge. De vannak már egyleteink, vannak szakszervezeteink és azokat használjuk ki a magunk javára. Álljunk be mindnyájan a népszövetségbe, mert ez által százszázalékkal jövünk összekötésbe és érdekszövetségbe, mi által egy hatalmas, féltelmetes, de hasznos hadsereget

alkotunk a saját földi boldogságunk biztosítására. Azonban ügyeljünk, hogy a földi élet és küzelem forgatagában örök boldogságunk kapujából el ne tévedjünk. Azért az Istenben való hitet és bizalmat hordozzuk is mindig magunkkal, miként a mesebeli hős is fonalat húzott maga után, hogy a labirintusban levő szörnyeteg megölése után ismét a fonal vezetése mellett napfényre jöhessen. Mi is győzünk Isten segítségével az élet minden forgatagában és nem veszítjük el az örök élet kapuját sem.

Dr. Balázs Endre.

IRODALOM.

„Néhány szó a keresztény szocializmusról.” Ily cím alatt nemrég egy öt ivre terjedő társadalmi tanulmány jelent meg Romanez Aladár tő, kanonok-espores tollából, mely általán a szociális kérdéssel és ennek keresztény szellemben való megoldásával foglalkozik. Aki mostani soha nem látott arányokban dülő világháború borzalmaival s az ezt okozó erkölcsi devalvációt figyelemmel kíséri: annak lehetetlen be nem látnia, hogy a fennálló ellentétek kiegyenlítése, — legfőbb értekeink megmentése egyedül a kereszténység magasatos tanainak engesztelő aehatása nyomán válhat lehetségessé. Ennek a célnak szolgálatára lra a szerző e tanulmányt, melyben korunk szociális kérdésének békés irányban megoldása mellett a jövő társadalmának reorganizációját tisztán etikai alapon fejtegeti.

A tanulmány első része a szocializmus különféle válfajait és a keresztényszocializmust ismerteti minden politikai vonatkozás nélkül; a második rész a katolikus egyház és tényezőinek e téren feladatait tárgyalja objektív módon úgy, hogy abból az érdekeltek sok hasznos útmutatást és tájékozást meríthetnek. Tekintve azt, hogy nálunk a keresztény eszmék egyáltalán nem prosperálnak abban az arányban, kmint ezt a rohamos társadalmi fejlődés maga után vonhatná: minden ily helyes irányú elmefuttatás csak közelebb hozhatja az embereket ahhoz a régi óhajtott ideálhoz, mely az élet nemesebb céljainak megvalósulásához vezet. Nálunk a keresztényszocializmusnak történelmi multja alig van, az emberek nagy része pedig bizonyos pártszempontok szerint tekint a keresztényszociális törekvésekre; holott azoknak mélyebb tartalmat, intenzívet érvényt — és egy katolikus országhoz méltó jelentőséget szerezni az egyház és társadalom minden hű fiának egyaránt kötelessége.

Azért ez a mélyebb érdekű s vallásbölcseleti alapon meirt tanulmány mindenki figyelmét meérdemli, kit az általánosán elterjedt hitközönység hatalmába nem kerített; sőt katolikus tanintézetek segédkönyvül is használhatják, az oly fontos szociális problémák elsajátítására. A mű ára 2 korona, — kapható a szerzőnél Bilkén (Bereg megyében), posta- és táviró, — valamint távbeszélő állomás helyben.

Szerkesztői üzenetek.

— **Boga Kovács** Megtettem, remény csekély. Üdvözlöm.

— **Sz. Bizony** a háború javit. Az a kántor aki mérgeledött az októberi ájtatoság miatt — ma, rózsafüzért imádkozik.

— **B. Hadifoglyok** után a következő irodáknál lehet tudakozódni:

Hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatal Budapest, IX. Köztelek-u. S. II. em.

Rothe Kreuzverein Wien, Landkron-gasse No. 1.

Auskunfts-bureau Rotes Kreuz Wien, Kriegsschule.

Gemeinsames Zentralnacheise Bureau, Auskunftsstelle für Kriegsgefangene, Wien, I. Jasomirgottstrasse 6.

(Állítólag ez csak osztrák állampolgárokat tart nyilván s keres.)

Cröix rouge danoise Agence de prisonniers de Guere. Kopenhagen.

A levelezés nyelve: német vagy francia.

— **Bakóca.** Köszönet küldeményeért. Velencéről most nem írunk. Legfeljebb, ha elfoglaltuk. Csak minél rövidebbeket kérek. Üdvözlöm. Valamikor én is voltam lakója a kedves kastélynak.

PÁLYÁZAT.

A Szászrégeni r. k. elemi fiúiskolánál nyugdíjazás folytán megüresedett egy tanítói állás, melynek javadalma a törvényben megszabott fizetés a hitközség pénztárából és államsegélyből, továbbá természetbeni lakás vagy szabályszerű lakáspénz; kötelessége az iskolaszék által rábizandó osztályok vezetése.

Kántori képesítés és a személyes megjelenés előnyt biztosít. A pályázat **augusztus hó 20-áig adandó be.**

Szászrégen, 1915. július hó 14-én.

Róm. Kath. Iskolaszék.

98. ügyszám.

1915.

Árverési hirdetés.

Alulírott Dr. Király Géza gyulafehérvári kir. közjegyző, Bürger Lipót úr borkereskedő és birtokos megkeresésére közteszem, hogy Bürger Lipót úr borkereskedő gyulafehérvári új pincéje fölött lévő irodahelyiségében, átnemvétel folytán; 1520 szóval egyezeröttszázhusz hektoliter bor, melyből 1000 egyezer hektoliter ó asztali bor, 500 ötszáz hektoliter pcesenyebor, 20 husz hektoliter veres bor, — hordókban hordókkal együtt egy tömegben közbenjövetelemmel foganatosítandó nyilvános árverésen készpénz fizetés mellett legtöbbet ígérőnek kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Az árverés határnapjául: 1915 ezerkilencszázötvenötödik évi Julius hó 19. tizenkilencedik napjának d. e. 9. kilenc óráját tűzöm ki.

ÁRVERÉSI FELTÉTELEK:

1. Az egész bormennyiség kikiáltási ára 106.000 egyszázhatyzer korona.

2. Árverelő kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát az árverés megkezdése előtt készpénzben avagy ovadékképes értékpapirokban eljáró kir. közjegyző kezéhez bántapénzüil letenni.

3. Az árverési vevő köteles az árverési vételárat árvereztető Bürger Lipót úr kezéhez nyomban az árverés befejeztével s készpénzben kifizetni. A mennyiben meg nem tenné, az egész bormennyiség nyomban újabb árverés alá bocsátatik, ebben az előbbi árverező vevő nem vehet, s a mennyiben az újabb árverésen

elért vételár az előbbi árverésen elért vételárat nem érné el, bántapénze a különbözet fedezésére fordítatik.

4. Az árverési vevő köteles a bort nyomban árverés után elszállítani. Az elszállításához szükséges hordókat árverezettő bocsátja az árverésivevő rendelkezésére.

5. A vételi illetéket az árverésivevő viseli, s köteles azt eljáró kir. közjegyző kezeihez nyomban kifizetni.

Gyulafehérvár, 1915. július hó 14-én.

Dr. Király Géza kir. közjegyző.

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon
arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő

PECS, Tábortutca 4. sz.

11*12-26

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatót rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

TELEFON SZÁM 16. Schäser Ferenc, Gyulafehérvár. TELEFON 16. SZÁM

Feltűnést kelt a teljesen látható írasu eredeti amerikai

FOX-írógép

legújabb modellje.

Dijtalanul bárhol bemutatom.

IRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok stb., különféle gyártmányuakat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállítok.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapítottok 1838.

GUÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dús választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Az olasz háború előzményeiről.

— Ara 40 fillér. — Bérmentve 45 fillér. —

A Szerb kékkönyv.

A szerb kormány diplomáciai levelezése 1914. jun. — augusztusig.

Ara 60 fillér.

Bérmentve 65 fillér.

Háboru és szociálizmus

Tanulmányok a háboru szociálista és szociálpolitikai tényeiről és kérdéseiről.

Ara 80 fillér.

Bérmentve 85 fillér.

Harctéri térképek.

A katonai események az összes harctereken egy lapon tiszta éles rajzokban. Az állások be vannak rajzolva úgy hogy egy pillantásra a harc állását áttekinthetjük.

Megjelenik minden héten új kiadásban. — eddig 38 szám jelent meg. — **Ara egy térképnek 40 fillér.**

Ezen térképek terjesztését a bécsi Hadsegélyző hivatal vállalta és a tisztajövedelmet a harctéren eleset-tek árvainak és özvegyeinek segélyezésére fordítja.

Az eddig megjelent számok 1—38-ig valamint a következő számok is előfizetés ellenében kaphatók.

Előfizetési ára 10 térképre, egyenkénti megjelenés után bérmentes küldéssel Kor. 450 fillér.

Kaphatók: Schäser Ferenc könyv- és papír kereskedésében, Gyulafehérvárt.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR VÖRÖSKÖNYV.

A monarchia háborus dokumentumait, az ellenséges és semleges államokkal folytatott tárgyalásokat, bizalmas követi jelentéseket, a hírhedt szerb dossier-t és a háboru előzményeire vonatkozó egyéb okmányokat tartalmazza.

Ára 1 Korona.

Bérmentve postán 1 Kor. 20 fill.

SVEN HEDIN: EGY HARCBAN ÁLLÓ NEMZET.

Ez a könyv legmegkapóbb leírása a németiség háborújának. Sven Hedin hónapokig élt a német harcterreken, szívesen látott vendége volt a német császárnak, látta, hogy organizálják a stratégiai mozdulatokat s ott lehetett a hősi rohamoknál.

Hatalmas szenzáció ez a könyv, mert az egész világ számára először tárja fel a csodálatos Németországot a történelem legnagyobb háborújának kőnapjai alatt. A nagy alaku 176 oldalas kötet ára 1 korona, bérmentve 1 K. 10 f. beküldése ellenében.

DETLEV VON LILIENCRON: HÁBORUS NOVELLÁK.

Liliencron könyvének értékét és aktualitását mindennél jobban bizonyítja az a szenzációs siker, hogy a német kiadás ma már a 167-ik kiadásban forog közkezen. Szerző mint aktív katonatiszt végigharcolta a nagy német-Francia háborút. Sok hívatott kritikus szerint ezek a legszebb háborus elbeszélései a világirodalomnak. Csataképei megdöbbentően fenségesek; magunk előtt látjuk a katonáktól zibongó harcait, a tábornok, a német sereget, a véres ütközeteket, az elkecseregetett rohamot, egyesek hőstetteit. A könyv bolti ára gyönyörű borítékban 3. K. bérmentve 3. K. 20. fillér.

Conan Doyle: VESZEDELEM!

Az angolok híres írója előre meglátta és megírta a német flotta mostani, izgalmasan várt akcióját Anglia ellen. Conan Doyle izgatott részletekkel tárja fel, hogy néhány tengeralatt járó hajó tönkre tudja tenni Angliát az óriási angol flottát tétlenségre kárhóztatva.

Bolti ára 40 fill. bérmentve 45 fillér.

Fényes László könyve: *A szerb harctérről.*

A világháború eddigi irodalmának egyik legszenzációsabb terméke. Fényes L. maga is átélte a leírt harcokat. Izgató, színes beszámolóival ugyszólván a lövészárkban írta meg. Azoknak a harcoknak, melyeket megrajzol, ő maga is átérezte minden borzalomát. Ott volt a rajvonalban, a bravuros rohamoknál és ott volt a kötőhelyen.

Bolti ára 3 korona. Bérmentve 3 kor. 20 fill.

ELMÉLKEDÉSEK szűz Mária tiszteletére minden hónap első szombatján című füzet, mely 12 elmélkedést tartalmaz.

A esimes Kis könyvecské boldogemlékü X. Pius pápának 1912. jún. 13-án kifejezett óhaja alapján s annak szellemében készült, hogy a *Jézus szentséges Szíve első péntekének* megfelelően a hónapok első szombatjának kegyeletes megünnepítését segítse elő édes hazánkban a magyar nép között is.

A jelen háborus idők különösen alkalmasak arra, hogy szűz Mária, — a Magyarok Nagyasszonya — tiszteletében buzgólkodjunk s az ő közvetítésével a világot megváltó szent Fiától békét esedekeljünk le szegény hazánk s benne magunk számára.

Gyakoroljuk, ismertetjük és terjesztjük szeplőtelen Anyánknak ezt az újabb formában megújított s fölmagasztosított szép tiszteletét; vegyünk tele kézzel és melg szível a nekünk megkínált teljes büszk kiadásból a saját lelkünknek, a tisztítóúton szentvedelmének és Mária országának javára. — mondja a füzetke Előszava.

Ára példányonként — portóval — 23 fill., kötve 40 fillér.

Az elmélkedések mellett imádságok is vannak a füzetben.

Megérdemli a saját lelkünk, és a hazánk és szűz Mária!

Bérmentve kell terjesztetni az imádkozó elmélkedéseket!

Kaphatók: a Püspöki Lyceumi könyvnyomda könyvkereskedésében Gyulafehérvárt.

A plebániáknak és lelkészi hivataloknak szükséges összes Egyházi nyomtatványok

Gimnómással ellátott hivatalos levélborítékok (100 db. 1 K. 20 fillértől.)

Devocionális cikkek : : (rózsafüzérek, feszületek, szentképek stb.)

!!! Jutányos árban !!!

A Szent István Társulat összes kiadványait állandóan raktáron tartjuk és ugyanazon árban árusítjuk mint a kiadó cég.

Irodai szükségletre mindennemű papírok és írószeres általunk beszerezhetők.

Árjegyzéket, mintát valamint könyvnyomdai megrendeléseknél (művek nyomása) árajánlattal készséggel szolgálunk.

kaphatók a Püsp. Lyc. könyvnyomdájában Gyulafehérvárt.